

Effectiveness of Solution-Focused Couple Therapy on Marital Conflicts in Couples Seeking Divorce

1. Askari Asghariganji *: Assistant Professor, Department of Psychology, Farhangian University, Tehran, Iran
*Corresponding Author's Email: a.ganji@cfu.ac.ir

Received: 2025-08-06

Revised: 2025-09-25

Accepted: 2025-11-03

Published: 2025-12-06

Abstract

Introduction and Aim: Couples seeking divorce have many problems, especially in the field of marital life, including marital conflicts. As a result, the present research was conducted with the aim of determine the effectiveness of solution-focused couple therapy on marital conflicts in couples seeking divorce.

Methodology: This research was a quasi-experimental with a pre-test, post-test, and two-month follow-up design with a control group. The research population was couples seeking divorce who referred to Ganj Mehr counseling center of Babol city in 2024 year. Number of 32 couples were selected as a sample using available sampling method and randomly assigned into two equal groups. The experimental group received 7 two-hour sessions of solution-focused couple therapy, and the control group remained on the waiting list for training. Data were collected using the Marital Conflict Scale (Sanaei et al., 2017) and analyzed by methods of analysis of variance with repeated-measures and Bonferroni post hoc test in SPSS-24 software at a significance level of 0.05.

Findings: The results of analysis of variance with repeated-measures the effect of time, the interaction of time and group, and group were significant ($P < 0.001$). Also, the results of the Bonferroni post hoc test indicated that solution-focused couple therapy reduced marital conflicts in couples seeking divorce, and this result was maintained at the follow-up stage ($P < 0.001$).

Conclusion: Based on the above results, it can be concluded that solution-focused therapy played an effective role in reducing marital conflicts in couples seeking divorce. Therefore, therapists and counselors can use the aforementioned method along with other therapeutic methods to improve the characteristics of the marital life of couples seeking divorce.

Keywords: Solution-Focused Couple Therapy, Marital Conflicts, Couples Seeking Divorce.

Copyright: © 2025 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

How to Cite: Asghariganji, A. (2025). Effectiveness of Solution-Focused Couple Therapy on Marital Conflicts in Couples Seeking Divorce. *Psychology of Motivation, Behavior, and Health*, 3(3), 1-11.

Extended Abstract

Introduction and Aim

Divorce is a relatively common and increasing phenomenon that is the result of four categories of individual, social, economic, and cultural factors (Jones, 2023). Divorce means the collapse of the most important social institution, the family, and refers to a process that begins with the experience of an emotional crisis in marital life and ends with an attempt to resolve the conflict by entering a new situation with a change of roles and a new lifestyle (Pellon et al., 2024). Couples seeking divorce are couples who do not apply communication skills well in different life situations and have fewer opportunities in marital life to gain shared experiences, mutual emotional self-disclosure, feelings of belonging, mutual kindness, satisfying sexual relations, etc. (Omeje et al., 2023).

In married life, increased marital conflicts increase the likelihood of divorce or divorce petitions (Kulak et al., 2025). Marital conflicts are the disagreements, contradictions, arguments, and tensions that naturally occur in married life, which if not managed properly, cause damage to the family foundation and increase marital dissatisfaction and the desire for divorce (Dong et al., 2022). Marital conflicts are caused by a lack of understanding and understanding between couples in the areas of personality, values, attitudes, thinking styles, lack of harmony between husband and wife in the type of needs and their satisfaction, self-centeredness, differences in desires, and irresponsible behaviors in married life (Chiang et al., 2023). The most common causes of marital conflicts are individual factors (poor communication and problem-solving skills, sexual problems and misunderstanding, lack of marital intimacy, etc.), family (interference from families and others, financial problems, etc.), behavioral (physical and verbal violence such as constant criticism, humiliation and blame, etc.), and environmental (job stress, economic pressures, etc.). These conflicts have negative psychological and emotional effects and consequences, especially in the context of declining couples' health, marital adjustment, and quality of life (Keller et al., 2023).

One method of reducing marital problems is solution-focused couple therapy (Zatloukal, 2025). Solution-focused couple therapy is a relatively new and effective method in psychotherapy that emphasizes the positive and healthy aspects of life instead of focusing on differences and problems (Stermensky & Brown, 2014). This therapy is a postmodern therapeutic

approach that is based on client-therapist collaboration, which emphasizes the resources and ability of the client to adapt and create solutions unique to each client (Zak & Pakala, 2025). Solution-focused couples therapy considers each client as a self-directed individual with unique characteristics and strengths, and is based on the premise that clients' understanding of marital problems and possible solutions can be changed by counseling them on how to solve problems (Parker & Mosley, 2021). This method emphasizes continuous and inevitable change and is interested in creating improvements and changes in marital life. In other words, solution-focused couples therapy focuses on solutions rather than problems, and encourages clients to take steps toward achieving their unique and specific solutions to their marital problems after finding them (Naseh et al., 2025).

Couples seeking divorce have many problems, especially in the field of marital life, including marital conflicts. Therefore, to reduce their marital conflicts, appropriate treatment methods should be used, and among the methods that are likely to be effective in this regard is solution-focused couple therapy. This treatment method improves psychological characteristics by teaching solutions to reduce psychological problems, and using the couple therapy training method is much more effective than the individual training method for one of the couples. Given the existence of research background on the effectiveness of solution-focused couple therapy on marital conflicts, there are gaps in its effectiveness on marital conflicts in couples seeking divorce and the lack of follow-up results in the long term and follow-up periods. As a result, the present research was conducted with the aim of determine the effectiveness of solution-focused couple therapy on marital conflicts in couples seeking divorce.

Methodology

This research was a quasi-experimental with a pre-test, post-test, and two-month follow-up design with a control group. The research population was couples seeking divorce who referred to Ganj Mehr counseling center of Babol city in 2024 year. Number of 32 couples were selected as a sample using available sampling method and randomly assigned into two equal groups.

In this sampling method, 32 people of wives and husbands (32 couples) who were eligible to participate in the sessions and obtained the highest scores above 115 on the only instrument of the present study (Marital Conflict Scale) were selected

as the sample. Other inclusion criteria included interest in participating in the study, no acute mental and personality disorders, signing the informed consent form for participation in the study, no addiction to drugs and use of psychotropic drugs, no history of extramarital affairs, no history of hospitalization in the neurology and psychiatric ward, and no physical or mental illnesses. Also, exclusion criteria included withdrawal from further cooperation, participation in other educational sessions simultaneously, and absence of more than two sessions.

The experimental group received 7 two-hour sessions of solution-focused couple therapy, and the control group remained on the waiting list for training. Data were collected using the Marital Conflict Scale (Sanaei et al., 2017) and analyzed by methods of analysis of variance with repeated-measures and Bonferroni post hoc test in SPSS-24 software at a significance level of 0.05.

Findings

The samples of this study were 32 couples in two equal groups (16 couples in each group), and no dropout occurred in any of the samples of the experimental and control groups.

The results of analysis of variance with repeated-measures the effect of time, the interaction of time and group, and group were significant ($P < 0.001$). Also, the results of the Bonferroni post hoc test indicated that solution-focused couple therapy reduced marital conflicts in couples seeking divorce, and this result was maintained at the follow-up stage ($P < 0.001$).

Discussion and Conclusion

Based on the above results, it can be concluded that solution-focused therapy played an effective role in reducing marital conflicts in couples seeking divorce. Therefore, therapists and counselors can use the aforementioned method along with other therapeutic methods to improve the characteristics of the marital life of couples seeking divorce.

اثربخشی زوج درمانی راه حل مدار بر تعارضات زناشویی در زوج های متقاضی طلاق

۱. عسکری اصغری گنجی*؛ استادیار، گروه روان شناسی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: a.ganji@cfu.ac.ir

انتشار: ۱۴۰۴/۰۹/۱۵

پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۱۲

بازنگری: ۱۴۰۴/۰۷/۰۳

دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۱۵

چکیده

مقدمه و هدف: زوج های متقاضی طلاق دارای مشکل های فراوانی به ویژه در زمینه زندگی زناشویی از جمله تعارضات زناشویی هستند. در نتیجه، پژوهش حاضر با هدف تعیین اثربخشی زوج درمانی راه حل مدار بر تعارضات زناشویی در زوج های متقاضی طلاق انجام شد.

روش شناسی: این پژوهش نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری دو ماهه با گروه گواه بود. جامعه پژوهش زوجین متقاضی طلاق مراجعه کننده به مرکز مشاوره گنج مهر شهر بابل در سال ۱۴۰۳ بودند. تعداد ۳۲ زوج با روش نمونه گیری در دسترس به عنوان نمونه انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه مساوی جایگزین شدند. گروه آزمایش ۷ جلسه دو ساعته زوج درمانی راه حل مدار دریافت کرد و گروه گواه در لیست انتظار برای آموزش ماند. داده ها با مقیاس تعارضات زناشویی (ثابی و همکاران، ۲۰۱۷) گردآوری و با روش های تحلیل واریانس با اندازه گیری مکرر و آزمون تعقیبی بونفرونی در نرم افزار SPSS-24 در سطح معناداری ۰/۰۵ تحلیل شدند.

یافته ها: نتایج تحلیل واریانس با اندازه گیری مکرر نشان داد که اثر زمان، تعامل زمان و گروه و گروه معنادار بود ($P < ۰/۰۰۱$). همچنین، نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی حاکی از آن بود که زوج درمانی راه حل مدار باعث کاهش تعارضات زناشویی در زوج های متقاضی طلاق شد و این نتیجه در مرحله پیگیری نیز حفظ شد ($P < ۰/۰۰۱$).

نتیجه گیری: با توجه به نتایج فوق می توان نتیجه گرفت که درمان راه حل مدار نقش موثری در کاهش تعارضات زناشویی در زوج های متقاضی طلاق داشت. بنابراین، درمانگران و مشاوران می توانند از روش مذکور در کنار سایر روش های درمانی برای بهبود ویژگی های زندگی زناشویی زوج های متقاضی طلاق استفاده کنند.

کلیدواژگان: زوج درمانی راه حل مدار، تعارضات زناشویی، زوج های متقاضی طلاق.

مجاز و حق نشر: © ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC) صورت گرفته است. (4.0)

نحوه استناددهی: اصغری گنجی، عسکری. (۱۴۰۴). اثربخشی زوج درمانی راه حل مدار بر تعارضات زناشویی در زوج های متقاضی طلاق. *روان شناسی انگیزش، رفتار و سلامت*، ۳ (۳)، ۱-۱۱.

مقدمه

طلاق پدیده‌ای با شیوع نسبتاً بالا و در حال افزایش است که نتیجه چهار دسته عوامل فردی (مانند نازایی، اختلاف سنی، بی‌اعتنایی به یکدیگر، بیماری، اختلال‌های روان‌شناختی و غیره)، اجتماعی (مانند اعتیاد، ازدواج تحمیلی، خشونت خانوادگی، مداخله اطرافیان و غیره)، اقتصادی (مانند فقر، بیکاری مرد، استقلال‌خواهی مالی زن و غیره) و فرهنگی (مانند اختلاف‌های مذهبی و فرهنگی، خیانت زناشویی و تعصب‌های فرهنگی و غیره) می‌باشد (Jones, 2023). طلاق به معنای فروپاشی مهم‌ترین نهاد اجتماعی یعنی خانواده است و به فرآیندی اشاره دارد که با تجربه بحران عاطفی در زندگی زناشویی شروع و با تلاش برای حل تعارض از طریق ورود به موقعیت جدید با تغییر نقش‌ها و سبک زندگی جدید خاتمه می‌یابد (Pellon et al., 2024). تصمیم به طلاق یا تقاضای طلاق برای زوج‌های متقاضی طلاق، نتیجه فشارها و تنش‌های درونی یا بیرونی شدید ناشی از عدم برآورده شدن نیازها، هدف‌ها و خواسته‌های اقتصادی، هیجانی و اجتماعی است که حداقل به یکی از زوج‌ها وارد می‌شود (Greiner et al., 2021). زوج‌های متقاضی طلاق زوجینی هستند که مهارت‌های ارتباطی را در موقعیت‌های مختلف زندگی به خوبی به کار نمی‌بندند و در زندگی زناشویی کمتر فرصت کسب تجربه‌های مشترک، خودافشایی هیجانی متقابل، احساس مایی، مهربانی متقابل، روابط جنسی رضایت‌بخش و غیره را پیدا می‌کنند (Omeje et al., 2023). همچنین، در زندگی این زوجین رفتارهای مثبت زناشویی مانند گوش‌دادن فعال و ابراز علاقه، همدلی و صمیمیت زناشویی به طور چشمگیری کاهش و در مقابل، رفتارهای منفی زناشویی مانند انتقاد، تحقیر، بی‌احترامی، خصومت و کناره‌گیری از همسر به طور چشمگیری افزایش می‌یابد (Ede et al., 2024).

در زندگی زناشویی افزایش تعارضات زناشویی سبب افزایش احتمال وقوع طلاق یا تقاضای طلاق می‌شود (Kulak et al., 2025). تعارضات زناشویی به اختلاف نظر، تضادها، مشاجره‌ها و تنش‌هایی گفته می‌شود که به طور طبیعی در زندگی زناشویی وجود دارد که در صورت عدم مدیریت صحیح باعث صدمه و آسیب به بنیان خانواده و افزایش ناراضیاتی زناشویی و تمایل به طلاق می‌شود (Dong et al., 2022). تعارضات زناشویی در نتیجه فقدان درک و تفاهم زوجین در

زمینه‌های شخصیتی، ارزشی، نگرشی، سبک‌های تفکر، عدم هماهنگی زن و شوهر در نوع نیازها و ارضای آنها، خودمحوری، اختلاف خواسته‌ها و رفتارهای غیرمسئولانه به زندگی زناشویی ایجاد می‌گردد (Chiang et al., 2023). ارتباط کلامی و غیرکلامی زوجین هسته اصلی چگونگی نظام خانواده است و اختلال در آن تهدیدی جدی برای سلامت خانواده و زندگی زناشویی محسوب می‌شود و سبب ایجاد تعارضات زناشویی می‌گردد (Wilson et al., 2024). این تعارضات نوعی ارتباط زناشویی ناسازگار است که در آن رفتارهای خشونت‌آمیز مثل توهین، سرزنش، انتقاد و حمله فیزیکی وجود دارد و زوجین در آن نسبت به یکدیگر احساس خصومت، کینه، نفرت و خشم می‌کنند و هر یک از زوجین باعث رنجش و عذاب دیگری می‌شوند (Liu et al., 2022). شایع‌ترین علل تعارضات زناشویی عوامل فردی (ضعف مهارت‌های ارتباطی و حل مسئله، مشکلات جنسی و عدم تفاهم، عدم صمیمیت زناشویی و غیره)، خانوادگی (دخالت خانواده‌ها و اطرافیان، مشکل‌های مالی و غیره)، رفتاری (خشونت جسمانی و کلامی مانند انتقاد مداوم، تحقیر و سرزنش و غیره) و محیطی (استرس‌های شغلی، فشارهای اقتصادی و غیره) هستند که این تعارضات دارای آثار و پیامدهای روان‌شناختی و هیجانی منفی به‌ویژه در زمینه افت سلامت زوجین، سازگاری زناشویی و کیفیت زندگی آنها هستند (Keller et al., 2023).

یکی از روش‌های کاهش مشکل‌های زناشویی، روش زوج درمانی راه‌حل‌مدار است (Zatloukal, 2025). زوج درمانی راه‌حل‌مدار یکی از روش‌های نسبتاً نوین و موثر در روان‌درمانی است که به جای تمرکز بر اختلاف‌ها و مشکل‌ها بر جنبه‌های مثبت و سالم زندگی تاکید می‌کند (Stermensky & Brown, 2014). زوج درمانی راه‌حل‌مدار یک رویکرد درمانی پست مدرن است که بر همکاری مراجع و درمانگر بنا شده است که بر منابع و توانایی مراجع برای انطباق و خلق راه‌حل منحصربه‌فرد برای هر مراجع تاکید می‌کند (Zak & Pakala, 2025). این روش درمانی بر دستیابی به هدف‌های برجسته، قابل دسترس، ملموس و قابل اندازه‌گیری تمرکز دارد و در آن کنکاش درباره گذشته، گله و شکایت وجود ندارد. چون که کنکاش و گله و شکایت را مانعی برای فرآیند درمانی می‌داند (Zatloukal, 2025). زوج درمانی راه‌حل‌مدار هر درمانجو را به عنوان

زوج درمانی آن بسیار موثرتر از روش آموزش انفرادی آن به یکی از زوجین می‌باشد. با توجه به وجود پیشینه پژوهشی درباره اثربخشی زوج درمانی راه‌حل‌مدار بر تعارضات زناشویی درباره اثربخشی آن بر تعارضات زناشویی زوج‌های متقاضی طلاق و عدم پیگیری نتایج در بلندمدت و دوره‌های پیگیری خلاءهایی وجود دارد. در نتیجه، پژوهش حاضر با هدف تعیین اثربخشی زوج درمانی راه‌حل‌مدار بر تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق انجام شد.

روش‌شناسی

این پژوهش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری دو ماهه با گروه گواه بود. جامعه پژوهش زوجین متقاضی طلاق مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره گنج مهر شهر بابل در سال ۱۴۰۳ بودند. تعداد ۳۲ زوج با روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه انتخاب و به‌صورت تصادفی در دو گروه مساوی جایگزین شدند. در این روش نمونه‌گیری ۳۲ نفر از زنان و شوهران (۳۲ زوج) که واجد شرایط شرکت در جلسات بودند و بالاترین نمره‌های بالاتر از ۱۱۵ را در تنها ابزار پژوهش حاضر (مقیاس تعارضات زناشویی) کسب کردند به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. سایر معیارهای ورود به مطالعه شامل علاقه‌مندی جهت شرکت در پژوهش، نداشتن اختلال‌های حاد روانی و شخصیتی، امضای فرم رضایت‌نامه شرکت آگاهانه در پژوهش، عدم اعتیاد به مواد مخدر و مصرف داروهای روان‌گردان، عدم سابقه روابط فرازناشویی، عدم سابقه بستری در بخش اعصاب و روان، نداشتن بیماری‌های جسمی و روانی بودند. همچنین، معیارهای خروج از مطالعه شامل انصراف از ادامه همکاری، شرکت در سایر جلسه‌های آموزشی به‌صورت همزمان و غیبت بیشتر از دو جلسه بود.

برای انجام این پژوهش ابتدا هماهنگی‌های لازم جهت انجام پژوهش با مرکز مشاوره گنج مهر بابل به عمل آمد. در مرحله بعد تعداد ۳۲ زوج به‌عنوان نمونه انتخاب و به‌صورت تصادفی با کمک قرعه‌کشی در دو گروه مساوی شامل گروه‌های آزمایش و گواه جایگزین شدند. گروه آزمایش ۷ جلسه دو ساعته زوج درمانی راه‌حل‌مدار دریافت کرد و گروه گواه در لیست انتظار برای آموزش ماند. مداخله به‌صورت گروهی و هفته‌ای (یک جلسه در هفته) توسط یک متخصص دارای مدرک دوره درمان راه‌حل‌مدار در یکی از مراکز مشاوره شهر بابل انجام شد. محتوای مداخله زوج درمانی راه‌حل‌مدار

یک فرد خودرهنبر و دارای ویژگی‌ها و امتیازها منحصر به فرد در نظر می‌گیرد و بر این فرض استوار است که درک مراجعان از مشکل‌های زناشویی و راه‌حل‌های ممکن را از طریق مشاوره با مراجعان و اینکه چگونه مسائل را حل کنند، تغییر دهند (Parker & Mosley, 2021). این روش بر تغییرهای مداوم و اجتناب‌ناپذیر تاکید می‌کند و علاقه‌مند به ایجاد اصلاح و تغییر در زندگی زناشویی می‌باشد. به عبارت دیگر، روش زوج درمانی راه‌حل‌مدار به جای پرداختن به مشکل‌ها بر راه‌حل‌ها تمرکز می‌کند و درمانجو را پس از یافتن راه‌حل منحصر به فرد و خاص مشکل زناشویی خود تشویق می‌کند تا در راستای انجام آن گام بردارند (Naseh et al., 2025).

پژوهش‌هایی درباره اثربخشی درمان راه‌حل‌مدار بر تعارضات زناشویی انجام شده است. برای مثال، Akbarian & Hayati (2024) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که درمان راه‌حل‌مدار باعث کاهش تعارضات زناشویی و افزایش انسجام روان‌شناختی در زوجین با روابط آشفته شد. نتایج پژوهش Vermeulen-Oskam et al (2024) حاکی از آن بود که درمان کوتاه‌مدت راه‌حل‌مدار باعث بهبود عملکردهای زناشویی شد. در پژوهشی دیگر، Cheshmeh Noshi et al (2023) گزارش کردند که هر دو روش زوج درمانی راه‌حل‌مدار و آموزش برنامه ارتباط زوجین باعث کاهش تعارضات زناشویی زنان مراجعه‌کننده به مراکز مشاور شد. نتایج پژوهش Karimiyan et al (2021) نشان داد که زوج درمانی هیجان‌مدار باعث افزایش صمیمیت زناشویی و حل تعارضات زناشویی (کاهش تعارضات زناشویی) بین زوجین شد. Rahsepar Monfared et al (2021) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که زوج درمانی راه‌حل‌محور باعث کاهش تعارضات زناشویی و دلزدگی زناشویی زوجین شد و نتایج در مرحله پیگیری نیز حفظ شد.

زوج‌های متقاضی طلاق دارای مشکل‌های فراوانی به‌ویژه در زمینه زندگی زناشویی از جمله تعارضات زناشویی هستند. بنابراین، برای کاهش تعارضات زناشویی آنان باید از روش‌های درمانی مناسب بهره برد که از جمله روش‌های احتمالاً موثر در این زمینه می‌توان به زوج درمانی راه‌حل‌مدار اشاره کرد. این روش درمانی با استفاده از آموزش راه‌حل‌هایی جهت کاهش مشکل‌های روان‌شناختی سبب بهبود ویژگی‌های روان‌شناختی می‌شود و استفاده از روش آموزش

بر اساس کتاب مشاوره خانواده Zaharakar & Jafari (2023) طراحی و روایی محتوایی آن توسط چند نفر از متخصصان و درمانگران مشاوره خانواده در حیطه درمان و روابط فرازنشویی تایید شد.

بنابراین، هدف، محتوا و تکلیف جلسه به جلسه زوج درمانی راه‌حل‌مدار در جدول ۱ ارائه شد.

جدول ۱. محتوای جلسه به جلسه زوج درمانی راه‌حل‌مدار

جلسه	هدف و محتوا	تکلیف
اول	معرفی و آشنایی اعضای گروه، بیان قواعد گروه و تعیین چهارچوب‌ها و بیان اصول کلی درمان راه‌حل‌مدار، کشف تعامل‌های مشکل‌دار، بیان مشکل، درخواست از یکی از اعضای جلسه که مشکل را در قالب یک کلمه بیان نماید و سپس آن کلمه را به یک جمله تبدیل کند، تبدیل مشکل به اهداف عینی و قابل دسترس و بحث و گفتگو درباره مشکل	نوشتن هدف‌های خود از نقش و مشارکت در جلسات درمان (این هدف‌ها باید مبتنی بر تغییراتی باشد که در گروه صورت خواهد گرفت)
دوم	ابتدا تکالیف هفته قبل توسط درمانگر بررسی شد و سپس درمانگر به تعیین اهداف این جلسه پرداخت. هدف این جلسه کمک به اعضای گروه بود تا بتوانند انتظارات و هدف‌های خود را به صورت واضح، عینی، درست و قابل سنجش و اندازه‌گیری بیان کنند	انتظارات و هدف‌های دیگری که از خود، همسر و زندگی دارند بنویسند و در جلسه بعدی بیاورند
سوم	بررسی خلاصه‌ای از جلسه قبل و بررسی مشکل، حرف زدن درباره آینده، استفاده از فن استثناء‌ها و سوال‌های معجزه‌ای، پیدا کردن یک داستان خوب و سازنده، کمک به اعضای جلسه تا درک کنند که از یک مشکل یا حادثه برداشت‌های مختلفی در اعضای یک خانواده وجود دارد و بتوانند طرز تلقی‌های خود از مسائل و مشکل‌های به‌وجودآمده را به شکل درست و سازنده اصلاح و تغییر دهند	در طول هفته به هیچ وجه از همسر خود ایراد نگیرند و فعالیت‌های مثبت آنان را تقویت نمایند
چهارم	بررسی تکالیف جلسه قبل، طرح و تشریح فن شاه کلید و شیوه استفاده از آن، کمک به اعضای جلسه تا استثناء‌ها درست و سالم در روابط با همسر خود را درک نموده و بدین طریق در آنها امید و انگیزه لازم برای کاهش و بهبود مشکل‌های زندگی زناشویی ایجاد خواهد شد.	به سوال‌های مطرح‌شده بیشتر بیندیشند و لحظات استثنائی مثبت در زندگی‌شان را شناسایی و در جلسه آینده بیاورند
پنجم	بررسی تکالیف هفته قبل، ادامه فن شاه کلید هفته قبل، استفاده از فن تکالیف و انمودی، استفاده از سوال‌های راه‌حل‌مدار و استفاده از برهان خلف و شرط‌بندی متناقض	از اعضای جلسه خواسته شد تا در ارتباط با سوال مطرح‌شده در جلسه در خانه بیندیشند و پاسخ‌ها را در جلسه آینده بیاورند
ششم	بررسی تکالیف جلسه قبل، راهنمایی اعضای جلسه مبنی بر اینکه روش‌های دیگری برای فکر، احساس و رفتار به جای آنچه الان انجام می‌دهند را شناسایی و سپس به آن عمل نموده تا بدین طریق احساسات جدیدی را تجربه کنند	هر روز چندبار در منزل با پرتاب سکه به هوا شخص برنده ۵ دقیقه از همسر خود شکایت کند و وقتی ۵ دقیقه تمام شد نفر بعدی ۵ دقیقه از همسرش شکایت کند و سپس نتیجه را در جلسه آینده بیاورند
هفتم	در جلسه پایانی درمانگر به تعیین میزان دستیابی به هدف‌ها پرداخت	ورود به زندگی زناشویی سالم و پایدار با حفظ و استمرار مهارت‌های راه‌حل‌مدار

واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت، افزایش ارتباط فردی با فامیل‌ها و اقوام، کاهش از یکدیگر و کاهش ارتباط موثر ساخته شده بود. برای پاسخگویی به هر آیت‌م از مقیاس پنج درجه‌ای لیبرت از هر گز با نمره یک، به‌ندت با نمره دو، گاهی با نمره سه، اکثراً با نمره چهار و همیشه با نمره پنج استفاده شود؛ به‌طوری که برخی آیت‌م‌ها به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. دامنه نمره‌های مقیاس

تنها ابزار پژوهش حاضر، مقیاس تعارضات زناشویی تشریح‌شده در زیر بود.

مقیاس تعارضات زناشویی (Marital Conflict Scale):

مقیاس مدیریت هیجان را Sanaei et al (2017) با ۵۴ آیت‌م و در ۸ مولفه شامل روابط خانوادگی با فامیل‌ها و دوستان همسر، جداکردن امور مالی کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش

داده‌های این مطالعه با روش‌های تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر و آزمون تعقیبی بونفرونی در نرم‌افزار SPSS-24 در سطح معناداری ۰/۰۵ تحلیل شدند.

یافته‌ها

نمونه‌های این پژوهش تعداد ۳۲ زوج در دو گروه مساوی (هر گروه ۱۶ زوج بودند) که ریزشی در نمونه‌های هیچ یک از دو گروه آزمایش و گواه اتفاق نیفتاد. نتایج میانگین و انحراف معیار پیش‌آزمون و پس‌آزمون تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق در جدول ۱ ارائه شد.

تعارضات زناشویی ۵۴ الی ۲۷۰ بود که نمره بالاتر حاکی از تعارضات زناشویی بیشتر می‌باشد. Sanaei et al (2017) روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود هشت عامل کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت، افزایش ارتباط فردی با فامیل‌ها و اقوام، کاهش از یکدیگر و کاهش ارتباط موثر بود و پایایی را با روش آلفای کرونباخ برای مقیاس تعارضات زناشویی ۰/۹۶ گزارش کرد. در پژوهش حاضر مقدار پایایی با روش آلفای کرونباخ از طریق ضریب همبستگی بین آیت‌های مقیاس تعارضات زناشویی ۰/۹۱ به‌دست آمد.

جدول ۲. نتایج میانگین و انحراف معیار پیش‌آزمون و پس‌آزمون تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق

متغیر	گروه	پیش‌آزمون		پس‌آزمون		پیگیری دو ماهه	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
تعارضات زناشویی	آزمایش	۲۳۰/۴۳	۱۹/۲۴	۸۹/۷۰	۲۵/۰۶	۸۲/۴۵	۲۰/۵۷
	گواه	۲۲۱/۵۰	۱۴/۶۲	۲۲۰/۰۵	۱۶/۶۲	۲۲۱/۴۱	۱۲/۵۶

زناشویی برقرار بود ($P > 0/05$). همچنین نتایج آزمون ام‌باکس، مقادیر ماتریس واریانس کوواریانس برای تعارضات زناشویی معنادار نبود، لذا فرض برابری ماتریس‌های کوواریانس تعارضات زناشویی بین گروه‌ها تایید شد ($P > 0/05$). علاوه بر این، با توجه به معناداری آزمون موجلی که بیانگر ناهمگونی ماتریس کوواریانس خطاهای مربوط به تعارضات زناشویی بود ($P < 0/05$). با توجه به پیش‌فرض‌های فوق در پژوهش حاضر از آزمون محافظه‌کارانه گرینهاوس-گیسر استفاده شد. نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر برای تعیین اثربخشی زوج درمانی راه‌حل‌مدار بر تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق در جدول ۳ ارائه شد.

طبق نتایج جدول ۲، میانگین تعارضات زناشویی زوج‌های متقاضی طلاق گروه آزمایش در مقایسه با گروه گواه از مرحله پیش‌آزمون نسبت به مراحل پس‌آزمون و پیگیری دو ماهه کاهش بیشتری یافته است.

قبل از انجام تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر، پیش‌فرض‌های این آزمون ارزیابی شد. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف برای توزیع متغیرهای پژوهش در سه مرحله ارزیابی نشان داد که تعارضات زناشویی از توزیع نرمال برخوردار بود ($P > 0/05$). به منظور بررسی مفروضه برابری واریانس‌ها از آزمون لون استفاده شد که با توجه به معنادار نبودن آن پیش‌فرض همگنی واریانس خطا برای تعارضات

جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر برای تعیین اثربخشی زوج درمانی راه‌حل‌مدار بر تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق

متغیر	منبع تغییرات	آماره F	مقدار معناداری	مجذور اتا
تعارضات زناشویی	زمان	۵۵۹/۳۰	<۰/۰۰۱	۰/۹۵
	تعامل زمان و گروه	۲۲۷/۸۶	<۰/۰۰۱	۰/۸۸
	گروه	۵۵۶/۲۵	<۰/۰۰۱	۰/۹۵

طبق نتایج جدول ۳، نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر نشان داد که اثر زمان، تعامل زمان و گروه و گروه معنادار بود و با توجه به مجذور اتا ۹۵ درصد تغییر در زمان، ۸۸ درصد تغییر در تعامل زمان و گروه و ۹۵ درصد تغییر در گروه نتیجه روش مداخله زوج درمانی

راه‌حل‌مدار می‌باشد ($P < 0/001$). نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای مقایسه اثربخشی زوج درمانی راه‌حل‌مدار بر تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق در جدول ۴ ارائه شد.

جدول ۴. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای مقایسه اثربخشی زوج درمانی راه‌حل‌مدار بر تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق

متغیر	مرحله	آزمایش				گواه	
		تفاوت میانگین	خطای معیار	مقدار معناداری	تفاوت میانگین	خطای معیار	مقدار معناداری
پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۱۲۲/۶۴	۴/۸۰	$<0/001$	۰/۴۶	۵/۲۴	$>0/05$
پیش‌آزمون	پیگیری دو ماهه	۱۳۵/۹۰	۳/۸۳	$<0/001$	۰/۰۶	۴/۵۱	$>0/05$
پس‌آزمون	پیگیری دو ماهه	۵/۲۴	۱/۳۵	$>0/05$	-۰/۴۰	۲/۷۲	$>0/05$

Rahsepar Monfared و Karimiyan et al (2023)، (2021) et al همسو بود.

طبق نتایج جدول ۴، آزمون تعقیبی بونفرونی حاکی از آن بود که تفاوت میانگین پیش‌آزمون با پس‌آزمون و پیگیری دو ماهه گروه آزمایش معنادار بودند ($P < 0/001$)، اما تفاوت میانگین پس‌آزمون با پیگیری دو ماهه گروه آزمایش غیرمعنادار و همه این تفاوت‌ها در گروه گواه نیز غیرمعنادار بودند ($P > 0/05$). به عبارت دیگر، زوج درمانی راه‌حل‌مدار باعث کاهش تعارضات زناشویی شد و این نتیجه در مرحله پیگیری نیز حفظ شد ($P < 0/001$).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به مشکل‌های فراوانی که زوج‌های متقاضی طلاق با آن مواجه هستند و لزوم مداخله برای حفظ و ارتقای ثبات و انسجام خانواده، پژوهش حاضر با هدف تعیین اثربخشی زوج درمانی راه‌حل‌مدار بر تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق انجام شد.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که زوج درمانی راه‌حل‌مدار باعث کاهش تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق شد و این نتیجه در مرحله پیگیری نیز حفظ شد. به عبارت دیگر، زوج درمانی راه‌حل‌مدار در مقایسه با گروه گواه باعث کاهش تعارضات زناشویی در مرحله پس‌آزمون شد و این اثربخشی در مرحله پیگیری دو ماهه نیز باقی ماند. این نتایج با نتایج پژوهش‌های Akbarian & Hayati (2024)، Vermeulen-Oskam et al (2024)، Cheshmeh Noshi

در تبیین اثربخشی زوج درمانی راه‌حل‌مدار می‌توان گفت که زوج درمانی راه‌حل‌مدار به زوجین در شناسایی استثناءها در زندگی کمک کرد و بدین طریق امیدواری آنها به ادامه زندگی بیشتر نمود. در جلسه‌های زوج درمانی راه‌حل‌مدار وقتی از طریق مهارت‌های پرسش استثناء زوج‌ها توانستند زمان‌هایی را به خاطر بیاورند که مشکل‌های ناشی از رابطه زناشویی با همسر خود را نداشتند یا در صورت وجود، شدت این مشکلات بسیار کم بوده است، شناسایی این لحظه‌ها بدون مشکل به زوجین اجازه داد تا درک کنند که در آن موقعیت‌ها روابط زناشویی آنها چگونه بوده و آنان از چه راهکارهایی استفاده نمودند و الان نیز همان‌طور رفتار نمایند و از همان راهکارها استفاده کنند. در زوج درمانی راه‌حل‌مدار از طریق سوال‌های درجه‌بندی زوج درمانگر راه‌حل‌مدار از زوج‌ها می‌خواهد تا میزان مشکلات و تعارضات خود را بر روی یک مقیاس یک تا ده درجه‌بندی نمایند. این پرسش‌ها به زوجین کمک می‌کند تا بهبود یا عدم بهبود یک مسئله خاص یا مشکل را داخل و بیرون درمان مشخص کنند. زوجین اغلب بدون تأمل و تفکر به یکدیگر جواب می‌دهند و در رفتارشان بدون به‌دست آوردن نتایج مطلوب اصرار می‌ورزند. زوج درمانگران راه‌حل‌مدار به زوج‌های متقاضی طلاق کمک می‌کنند تا این مسئله که یکدیگر را مقصر بدانند، پایان دهند، بر شناخت خود و همسر تاکید کنند، الگوهای رفتار مخرب را تغییر دهند و به سازگاری بیشتر و بهتری

بر روی گروهی از زوجین و در سطحی وسیع‌تر نیز اجرا گردد و نتایج آن با نتایج پژوهش حاضر مقایسه گردد. همچنین، پیشنهاد می‌شود این پژوهش توسط یک فرد آموزش دیده و مستقل از محقق، بر روی یک نمونه دیگر انجام گیرد تا تاثیر حضور محقق بر نتایج پژوهش حذف گردد. با توجه به نتایج فوق می‌توان نتیجه گرفت که درمان راه‌حل‌مدار نقش موثری در کاهش تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق داشت. بنابراین، درمانگران و مشاوران می‌توانند از روش مذکور در کنار سایر روش‌های درمانی برای بهبود ویژگی‌های زندگی زناشویی زوج‌های متقاضی طلاق استفاده کنند.

تعارض منافع

در این مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حامی مالی

اعتبار برای انجام این پژوهش از منابع شخصی تأمین شده است.

ملاحظات اخلاقی

از شرکت‌کننده‌های پژوهش حاضر، رضایت‌نامه شرکت آگاهانه در پژوهش اخذ شد.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان این مقاله با یکدیگر مشارکت و همکاری داشتند.

تشکر و قدردانی

از تمامی زوج‌های متقاضی طلاق که به نوعی در اجرای این پژوهش همکاری داشتند و فرآیند اجرای پژوهش را تسریع و تسهیل نمودند، صمیمانه قدردانی می‌شود.

References

- Akbarian, M., & Hayati, M. (2024). Effectiveness of solution-focused therapy on marital conflicts and psychological cohesion in couples with distressed relationships attending counseling centers. *New Research in Human Sciences*, 15(45), 1-15. <https://jnrihs.ir/article-1-645-en.html>
- Cheshmeh Noshi, M., Arefi, M., Afshari Nia, K., & Amiri, H. (2023). Comparing the effects of solution-based couple therapy and training of couple communication program on the style of marital conflict resolution. *Shahroud Journal of Medical Sciences*, 9(2), 7-10. <https://doi.org/10.22100/ijhs.v9i2.955>
- Chiang, S. C., Chen, W. C., & Liu, T. H. (2023). Emotional reactivity to daily family conflicts: Testing the within-person sensitization. *Journal of Research on*

دست یابند. یکی دیگر از سوال‌های زوج درمانی راه‌حل‌مدار «سوال معجزه‌آسا» است. سوال معجزه‌آسا به پیدا کردن اطلاعاتی درباره دید زن و شوهر نسبت به آینده یا راه‌حلی برای حل مشکل کمک می‌کند. زوج درمانگر راه‌حل‌مدار از زوجین سؤال می‌پرسد اگر امروز یک معجزه اتفاق بیافتد و مشکل تو حل شود چه کار خواهید کرد و یا چه کار می‌کنی؟ چگونه متوجه می‌شوید که مشکل شما حل شده است؟ به‌کاربردن این نوع سوال‌ها به زوجین برای یافتن راه‌حلی متفاوت برای نگاه‌کردن به مسائل آنها کمک می‌کند و می‌تواند گام مهم و موثری در فرآیند اصلاح و کاهش تعارضات زناشویی ایجاد نماید.

در تبیین دیگر این نتایج می‌توان گفت که در جلسه‌های زوج درمانی راه‌حل‌مدار وقتی از زوجین خواسته شد تا به واسطه فن تحسین، هر رفتار مثبت همسر خود را هرچند کوچک تحسین و تقدیر نمایند و بر نقاط مثبت همسران تمرکز و تاکید نمایند، زوجین توانستند با تحسین رفتار همسر خود، روابط عاطفی خود را با شریک زندگی بهبود ببخشند و در نتیجه، ارتباط بهتری با همسر خود برقرار نمایند. زوج‌هایی که تا دیروز فکر می‌کردند، تعارضات زناشویی آنها پیچیده و وحشتناک است و راهی جزء طلاق ندارند، حالا با شرکت در جلسه‌های زوج درمانی راه‌حل‌مدار امیدوار شدند و متوجه شدند که توانایی‌های لازم برای حل تعارضات زناشویی خود را دارند. همچنین، تکالیفی که در جلسه‌های زوج درمانی راه‌حل‌مدار به زوج‌ها ارائه شد تا در طول هفته با همسر خود تمرین کنند، انجام تکلیف‌ها و تمرین‌ها باعث همکاری و مشارکت زوج‌ها گردید و این مسئله خود از طریق افزایش صمیمیت و رضایت زناشویی باعث کاهش تعارضات زناشویی در آنان گردید. بنابراین، نتایج این مطالعه نشان داد که زوج درمانی راه‌حل‌مدار توانست در کاهش تعارضات زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق موثر واقع شود.

با توجه به اینکه پژوهش حاضر از نوع نیمه‌آزمایشی بود، امکان کنترل تمامی متغیرهای مزاحم و مداخله‌گر وجود نداشت و ممکن است نمونه‌ها تحت شرایط خارج از کنترل پژوهشگر قرار گرفته باشند. همچنین، محدودبودن جامعه آماری به یک مرکز خدمات مشاوره و استفاده از شیوه نمونه‌گیری در دسترس تعمیم‌پذیری را تحت تاثیر قرار می‌دهد. پیشنهاد می‌گردد، زوج‌درمانی راه‌حل‌مدار

- 102(27), e34221, 1-10.
<https://doi.org/10.1097/md.00000000000034221>
- Parker, M. L., & Mosley, M. A. (2021). Therapy outcomes for neurodiverse couples: Exploring a solution-focused approach. *Journal of Marital and Family Therapy*, 47(4), 962-981.
<https://doi.org/10.1111/jmft.12526>
- Pellon, I., Martinez-Pampliega, A., & Cormenzana, S. (2024). Post-divorce adjustment, coparenting and somatisation: Mediating role of anxiety and depression in high-conflict divorces. *Journal of Affective Disorders Reports*, 16, 100697.
<https://doi.org/10.1016/j.jadr.2023.100697>
- Rahsepar Monfared, F., Arvand, J., & Shariatzadeh Jonidi, G. (2021). The efficiency of solution-based couple therapy on the conflicts and marital burnout of couples. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling*, 3(4), 53-67.
<https://doi.org/10.61838/kman.jarac.3.4.5>
- Sanaei, B., Alagheband, S., Falahati, Sh., & Abbas, H. (2017). *Family and marriage assessment scales*. Third Edition, Tehran: Besat Publication.
<https://www.gisoom.com/book/11341131>
- Stermensky, G., & Brown, K. S. (2014). The perfect marriage: Solution-focused therapy and motivational interviewing in medical family therapy. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 3(4), 383-387.
<https://doi.org/10.4103/2249-4863.148117>
- Vermeulen-Oskam, E., Franklin, C., Van't Hof, L. P. M., Stams, G. J. J. M., Van Vugt, E. S., Assink, M., & et al. (2024). The current evidence of solution-focused brief therapy: A meta-analysis of psychosocial outcomes and moderating factors. *Clinical Psychology Review*, 114, 102512.
<https://doi.org/10.1016/j.cpr.2024.102512>
- Wilson, S. J., Syed, S. U., Yang, I. S., & Cole, S. W. (2024). A tale of two marital stressors: Comparing proinflammatory responses to partner distress and marital conflict. *Brain, Behavior, and Immunity*, 119, 989-907.
<https://doi.org/10.1016/j.bbi.2024.05.003>
- Zahrakar, K., & Jafari, F. (2023). *Family counseling (concepts, history, process, and theories)*. Tehran: Arasbaran Publication.
<https://basalam.com/mahsolatfarhangi/product/10081846>
- Zak, A. M., & Pekala, K. (2025). Effectiveness of solution-focused brief therapy: An umbrella review of systematic reviews and meta-analyses. *Psychotherapy Research*, 35(7), 1043-1055.
<https://doi.org/10.1080/10503307.2024.2406540>
- Zatloukal, L. (2025). Negotiating preferred futures in solution-focused couple therapy. *International Journal of Systematic Therapy*, 2025, 1-18.
<https://doi.org/10.1080/2692398X.2025.2492816>
- Adolescence, 33(1), 361-368.
<https://doi.org/10.1111/jora.12802>
- Dong, S., Dong, Q., & Chen, H. (2022). Mothers' parenting stress, depression, marital conflict, and marital satisfaction: The moderating effect of fathers' empathy tendency. *Journal of Affective Disorders*, 299, 682-690.
<https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.12.079>
- Ede, M. O., & Okeke, C. I. (2024). Testing the impacts of rational-emotive couple intervention in a sample of parents seeking divorce. *Psychological Reports*, 127(4), 1652-1677.
<https://doi.org/10.1177/00332941221139994>
- Greiner, D. J., Degnan, E. L., Ferriss, T., & Sommers, R. (2021). Using random assignment to measure court accessibility for low-income divorce seekers. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 118(4), e2009086118, 1-8. <https://doi.org/10.1073/pnas.2009086118>
- Jones, G. W. (2023). Muslim and non-Muslim divorce trends in Southeast Asia in the 21st century. *Asian Journal of Social Science*, 51(3), 137-145.
<https://doi.org/10.1016/j.ajss.2023.04.004>
- Karimiyan, P., Akbari, H., & Omidi, A. (2021). Investigating the effect of emotion-oriented couple therapy on marital intimacy and conflicts between couples. *Sarem Journal of Medical Research*, 6(3), 155-162. <http://dx.doi.org/10.52547/sjrm.6.3.155>
- Keller, P. S., Widiger, T. A., & Sheikh, M. E. (2023). Parental problem drinking and maladaptive personality features in children: The role of marital conflict. *Child Psychiatry and Human Development*, 54(5), 1336-1346. <https://doi.org/10.1007/s10578-022-01340-9>
- Kulak, J. A., Heavey, S. C., Marsack, L. F., & Leonard, K. E. (2025). Alcohol misuse, marital functioning and marital instability: An evidence-based review on intimate partner violence, marital satisfaction and divorce. *Substance Abuse and Rehabilitation*, 16, 39-53. <https://doi.org/10.2147/sar.s462382>
- Liu, X., Bai, Y., Huang, N., Ahmed, F., Shahid, M., & Guo, J. (2022). Chinese younger parents' quality of life during the COVID-19 pandemic: Do job changes and family conflicts matter? *Frontiers in Public Health*, 9(758242), 1-9.
<https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.758242>
- Naseh, M., Badiezadeh, S., Rafieifar, M., Taridashti, S., Reddy, S. M., & Panisch, L. S. (2025). Solution-focused brief therapy for improving couple dyadic relationships in Iran: A systematic review. *Journal of Marital and Family Therapy*, 51(1), e12758.
<https://doi.org/10.1111/jmft.12758>
- Omeje, G. N., Ede, M. O., Amadi, K., Ogbueghu, S. N., Chinweuba, N. H., Obeagu, E. I., & et al. (2023). Intervention for burnout and irrational beliefs in parents of couples seeking a divorce: A critical reflection of Igbo-African marital discord. *Medicine*,